

ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ε

Αγαπημένα μας παιδιά, αυτή τη βδομάδα θα ασχοληθούμε με την επέτειο της 1^{ης} Απριλίου! Ένα περίπου αιώνα μετά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, οι Έλληνες Κύπριοι, ακολουθώντας πιστά το δικό τους παράδειγμα, ξεκίνησαν τον δικό τους Αγώνα για απελευθέρωση από τους Άγγλους κατακτητές. Στο υλικό που επιλέξαμε θα θυμηθείτε ξανά τα γεγονότα της περιόδου 1955-59 και θα γνωρίσετε καλύτερα τον ήρωα-ποιητή-μαθητή Ευαγόρα Παλληκαρίδη. Θα δείτε οπτικό υλικό και θα ακούσετε υπέροχα τραγούδια, εάν πατήσετε στις χρωματισμένες λέξεις!

ΘΕΜΑ: 1η Απριλίου 1955

Οδηγία: Διάβασε το κείμενο που ακολουθεί. Στη συνέχεια απάντησε στο τετράδιο «Το σχολείο μας είναι εδώ» στις **εργασίες**, σύμφωνα με τις **οδηγίες**.

Θυμήσου να γράψεις **τίτλο** και **ημερομηνία** και να γράφεις **καθαρά** και **οργανωμένα**.

Απελευθερωτικός Αγώνας ΕΟΚΑ 1955-59

«Με τη βοήθεια του Θεού, με πίστη εις τον τίμιο αγώνα μας, με τη συμπαράσταση ολόκληρου του ελληνισμού και με τη βοήθεια των Κυπρίων, αναλαμβάνουμε τον αγώνα για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού, με σύνθημα εκείνο το οποίο μας κατέλειπαν οι πρόγονοί μας: «Ή ταν ή επί τας». Έλληνες, όπου και να βρίσκεστε, ακούστε τη φωνή μας: Εμπρός! Όλοι μαζί για τη λευτεριά της Κύπρου μας». Αυτά έγραφε ο Αρχηγός Διγενής στην πρώτη προκήρυξη της **Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.)**, που κυκλοφόρησε την **1η Απριλίου 1955**. Οι νέοι της Κύπρου έχοντας για παράδειγμα τους αγωνιστές του 1821, ξεκινούσαν τον αγώνα για απελευθέρωση από τον Άγγλο κατακτητή, με στόχο την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Αυτή ήταν άλλωστε και η απαίτηση ολόκληρου του κυπριακού ελληνισμού, που 5 χρόνια πριν, με το **ενωτικό δημοψήφισμα** της 15ης Ιανουαρίου του 1950, ζητούσε την ένωση. Έτσι, την 1^η Απριλίου του 1955, οι κάτοικοι των πόλεων ξύπνησαν τα χαράματα από εκρήξεις. Ήταν οι βόμβες που η Ε.Ο.Κ.Α. είχε τοποθετήσει σε κτίρια της αγγλικής διοίκησης. Το νέο είχε κυκλοφορήσει γρήγορα: οι σκλάβοι πήραν τα όπλα και ζητούσαν ελευθερία!

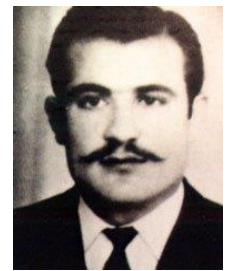
Σε αυτό των αγώνα ήταν όλοι παρόντες: οι μαθητές που με τις μαχητικές τους διαδηλώσεις κρατούσαν αναμμένη τη φλόγα του αγώνα, οι μαθήτριες που ριψοκίνδυνα μετέφεραν στις σχολικές τους τσάντες τις επιστολές και τα φυλλάδια. Οι απλοί άνθρωποι που πρόσφεραν καταφύγιο στους κυνηγημένους αντάρτες, που μετέφεραν τρόφιμα στις κρυψώνες της Ε.Ο.Κ.Α., οι άνθρωποι των γραμμάτων που με τα ποιήματά τους εμπύχωναν, έδιναν θάρρος στον λαό. Σημαντική ήταν και η προσφορά της Κύπριας μάνας, η οποία έμαθε τον γιο της να αντέχει τα βασανιστήρια, τις δυσκολίες του αγώνα, να στέκει περήφανος! Τον έστειλε αντάρτη στα βουνά και του έδωσε την ευχή της! **«Αφού εν επαρωδώθηκε, τζι έμεινε τζι εσκοτώθηκε, ας έχει την ευχή μου...»**, είπε η μάνα του Αυξεντίου!

Ο αγώνας των Ελλήνων της Κύπρου εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών ήταν άνισος. Οι λίγοι αντάρτες της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν άπειροι και εκπαιδεύτηκαν στα λιγοστά και παλιά όπλα που είχαν, μέσα σε λίγες νύχτες. Αντίθετα, οι Άγγλοι στρατιώτες ήταν πολύ περισσότεροι, καλά εκπαιδευμένοι για τον πόλεμο και είχαν στη διάθεσή τους τα πιο σύγχρονα όπλα της τότε εποχής. Υστερούσαν όμως, όπως κατέδειξαν αργότερα τα γεγονότα, στην ψυχή, το σθένος και την παλληκαριά.

Από την πρώτη κιόλας νύχτα του αγώνα έπεσε νεκρός από ηλεκτροπληξία ο Μόδεστος Παντελή από το Λιοπέτρι, όταν προσπάθησε να αποκόψει τα ηλεκτροφόρα καλώδια που μετέφεραν ρεύμα στην Αμμόχωστο. Ο κατάλογος των ηρωικών νεκρών που άνοιξε ο Μόδεστος είναι μακρύς. Ο δεκαοχτάχρονος Πετράκης Γιάλλουρος και ο μόλις 7 χρόνων Δημητράκης Δημητριάδης σκοτώθηκαν σε μαθητικές διαδηλώσεις. Εννέα παλικάρια άφησαν την τελευταία τους πνοή στην αγχόνη: Μιχαλάκης

Καραολής, Αντρέας Δημητρίου, Αντρέας Ζάκος, Χαρίλαος Μιχαήλ, Ιάκωβος Πατάτσος, Μιχάλης Κουτσόφτας, Αντρέας Παναγίδης, Στέλιος Μαυρομματής και Ευαγόρας Παλληκαρίδης! Ολοκαύτωμα έγιναν για τη λευτεριά ο Γρηγόρης Αυξεντίου στον Μαχαιρά και ο Κυριάκος Μάτσης στο Δίκωμο. Θυσιάστηκαν ακόμη ο Μάρκος Δράκος, ο Χαράλαμπος Μούσκος, ο δάσκαλος Φώτης Πίττας... Ο Στυλιανός Λένας πληγώθηκε σε συμπλοκή με τους κατακτητές στο Πελέντρι και ξεψύχησε στις 28 Μαρτίου του 1957 στο νοσοκομείο του Ακρωτηρίου. Μαζί τους τόσο άλλοι που έπεσαν σαν ήρωες ή έχασαν τη ζωή τους από βασανιστήρια ή κατά τη διάρκεια μεταφοράς ή κατασκευής οπλισμού. Το μόνο τους «αμάρτημα» ήταν η αγάπη προς την Ελλάδα και την ελευθερία.

Σε όλους αυτούς τους ηρωικούς μας νεκρούς του **Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59**, οφείλουμε τον ελεύθερο αέρα που αναπνέουμε σήμερα, έστω και σε ημικατεχόμενη πατρίδα. Στη σημερινή κατάσταση που έχει δημιουργηθεί με την τουρκική εισβολή του 1974, οι μορφές των ηρώων μας ας είναι πηγή θάρρους, υπομονής και αγώνα μέχρι την απελευθέρωση και επανένωση της Κύπρου. Ας έχουμε συνέχεια στο μυαλό ότι ο Αυξεντίου, ο Μάτσης, ο Παλληκαρίδης και οι τόσο άλλοι, θυσίασαν τη ζωή τους για μια πατρίδα ελεύθερη και ειρηνική. Ας αποτελέσουν για μας παράδειγμα προς μίμηση!

Φώτης Πίττας

ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Α. Σωστό ή Λάθος

1. Η προκήρυξη του αγώνα γράφτηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο.
2. Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α έγινε για την απελευθέρωση της Κύπρου από τους Άγγλους.
3. Στο ενωτικό δημοψήφισμα του 1950 ο λαός της Κύπρου ζήτησε Ένωση με την Ελλάδα.
4. Ο Μόδεστος Παντελή ήταν ο πρώτος που απαγχονίστηκε από τους Άγγλους.
5. Οι απαγχονισθέντες από τους Άγγλους ήταν εννέα.

Β. Ο αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α ήταν **άνισος**. **Δικαιολόγησε** αυτή την άποψη.

Γ. Οι εννέα απαγχονισθέντες βρίσκονται σήμερα θαμμένοι στις κεντρικές φυλακές. Στον τοίχο των φυλακών γράφει: **«Του αντρειωμένου ο θάνατος, θάνατος δε λογίζεται!»**. Πώς το καταλαβαίνεις;

Δ. Ψάξε και βρες πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του **Στυλιανού Λένα** ο οποίος έδωσε το όνομά του στο σχολείο μας. Μπορείς να κοιτάξεις [εδώ](#).

Στυλιανός Λένας

Ε. Ετοίμασε το **βιογραφικό σημείωμα** του Στυλιανού Λένα (προαιρετικά)

Γρηγόρης Αυξεντίου

ΘΕΜΑ: Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Στις 21 Μαρτίου γιορτάζαμε την Παγκόσμια Μέρα Ποίησης! Μεγάλο πράγμα η ποίηση. Πολλοί προσπάθησαν να την ορίσουν, να την καταλάβουν. Όμως η ποίηση αρέσει, ακόμη και αν δεν την καταλαβαίνει κάποιος, γιατί σύμφωνα με τον Τ. Σ. Έλιοτ (Βρετανός ποιητής, Νόμπελ Λογοτεχνίας, 1948) η ποίηση μιλά κατευθείαν μες στη ψυχή μας! Σε αυτές τις δύσκολες ώρες η ποίηση μπορεί να αποτελέσει καταφύγιο! Διαβάζοντάς την μπορούμε να νιώσουμε έντονα συναισθήματα, μπορούμε να ελπίζουμε σε κάτι καλύτερο! Τιμώντας την ποίηση και τον αγώνα της ΕΟΚΑ για την απελευθέρωση της πατρίδας μας, μαθαίνουμε σήμερα για τον ήρωα ποιητή της Ε.Ο.Κ.Α. Ευαγόρα Παλληκαρίδη, ο οποίος απαγχονίστηκε στις 14 Μαρτίου 1957!

ΟΔΗΓΙΑ: Διάβασε τη **βιογραφία** του ήρωα και ακολούθως το **ποίημα** που έγραψε ο Φώτης Βαρέλης γι' αυτόν και κάνε τις εργασίες που ακολουθούν, σύμφωνα με τις οδηγίες.

Θυμήσου: **τίτλος, ημερομηνία, ολοκληρωμένες απαντήσεις**

Ο ΗΡΩΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης γεννήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 1938 στο χωριό Τσάδα της Πάφου. Άριστος μαθητής, εξαιρετικός αθλητής, ήρωας της πατρίδας! Μπήκε νωρίς στον Αγώνα. Το 1953, σε ηλικία 15 χρονών, κατεβάζει την αγγλική σημαία από τον ιστό, τη μέρα της στέψης της βασίλισσας Ελισάβετ. Δύο χρόνια αργότερα, συλλαμβάνεται ως μέλος της νεολαίας της ΕΟΚΑ, επειδή συμμετείχε σε παράνομη πορεία. Το 1956 συλλαμβάνεται για δεύτερη φορά για κατοχή και παράνομη διακίνηση οπλισμού.

Στη δίκη του, τον Μάρτιο του 1957, δεν ζητά υπεράσπιση, αντιθέτως παραδέχεται ενοχή λέγοντας: «Γνωρίζω ότι θα μου επιβάλετε την ποινή του θανάτου, αλλά ό,τι έκαμα, το έκαμα ως Έλληνα Κύπριο όστις (=ο οποίος) ζητεί την ελευθερία του. Τίποτα άλλο». Η καταδίκη του δεν αργεί να 'ρθει. Η αίτηση για απονομή χάρης απορρίπτεται και ο Ευαγόρας καταδικάζεται σε θάνατο, θάνατο «διά απαγχονισμού»!

Έγραψε στο τελευταίο του γράμμα: «Θα ακολουθήσω με θάρρος τη μοίρα μου. Ίσως αυτό να είναι το τελευταίο μου γράμμα. Μα πάλι δεν πειράζει! Δεν λυπάμαι γι' αυτό! Ας χάσω το καθετί! Μια φορά κανείς πεθαίνει! Θα βαδίσω χαρούμενος στην τελευταία μου κατοικία. Τι σήμερα, τι αύριο; ... Ώρα 7:30. Η πιο όμορφη μέρα της ζωής μου. Η πιο όμορφη ώρα! Μη ρωτάτε γιατί!». Απαγχονίστηκε ξημερώματα στις 14 Μαρτίου 1957, σε ηλικία 18 ετών. Τάφηκε στα φυλακισμένα μνήματα.

Ο Φώτης Βαρέλης (1911-2012), καθηγητής φιλολογίας και συγγραφέας, από τη Ρόδο, που ενημερωνόταν για τον αγώνα της ΕΟΚΑ, έγραψε για τον Ευαγόρα:

Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Εψές πουρνό, μεσάνυχτα, στις φυλακής την μάντρα
πα στις κρεμάλας τη θηλειά, σπαρτάραγε ο Βαγόρας.
Σπαρτάρησε, ξεψύχησε, δεν τ' άκουσε κανένας.
Η μάνα του ήταν μακριά, ο κύρης του δεμένος,
η νια που τον ορμήνευε δεν είδε νυχτοπούλι
κι οι νιοι συμμαθητάδες του μαύρο όνειρο δεν είδαν...

Εψές πουρνό, μεσάνυχτα, θάψαν τον Ευαγόρα...

Σήμερα, Σάββατο ταχιά, όλη η ζωή σαν πρώτα.
Ετούτος πάει στο μαγαζί, εκείνος πάει στον κάμπο.
Ψηλώνει ο χτίστης εκκλησιά, πανίν απλώνει ο ναύτης
και στο σκολειόν ο μαθητής συλλογισμένος πάει.

Χτυπά κουδούνι, μπαίνουνε αράδα η κάθε τάξη.
Μπαίνει η πρώτη η άταχτη κι η τρίτη που διαβάζει,
μπαίνει κι η πέμπτη αμίλητη, η τάξη του Ευαγόρα.

- *Παρόντες όλοι;*

- *Κύριε, ο Ευαγόρας λείπει...*

- *Παρόντες!* λέει ο δάσκαλος και με φωνή που
τρέμει:

Σήκω Ευαγόρα να μας πεις Ελληνική Ιστορία.

Ο δίπλα, ο πίσω κι ο μπροστά βουβοί και δακρυσμένοι
αναρωτιούνται στην αρχή, ώσπου η σιωπή τους κάμνει
να πέσουν μ' αναφιλητό, ετούτοι κι όλη η τάξη.

-*Παλληκαρίδη! Άριστα! Ευαγόρα, πάντα πρώτος!*

*Στους πρώτους πρώτος, άγγελε, πατρίδας δοξασμένης
σου, μέχρι χθες της μάνας σου, ελπίδα κι αποκούμπι
και του σκολειού μας σήμερα, Δευτέρα Παρουσία!*

Τα 'πε κι απλώθηκε σιωπή πα 'στα κλαμένα νιάτα
που μπρούμυτα γεμίζανε της τάξης τα θρανία,
έξω από κείνο τ' αδειανό, παντοτινά γεμάτο!

*«Το' γραψα μέσα στην τάξη, ενώ οι μαθητές μου έγραφαν έκθεση με θέμα 'Ευαγόρας Παλληκαρίδης'
την επομένη της εκτέλεσής του» (Φ. Βαρέλης)*

Λεξιλόγιο:

Πουρνόν= πρωί

ορμήνευε= συμβούλευε

νιοι= νέοι

νυχτοπούλι= πουλί της νύχτας/ συμβολισμός του κακού

νια= νέα κοπέλα

μαύρο όνειρο= κακό όνειρο (μεταφορά)

Εργασίες :

1. Ποιες οπτικές και ακουστικές εικόνες δημιουργούνται στο μυαλό σου, διαβάζοντας το ποίημα του Φώτη Βαρέλη; (π.χ. εικόνα μαθητών που μπαίνουν στην τάξη).
2. Ποιες πληροφορίες δίνει το ποίημα: α) για τον Ευαγόρα, β) για τους γονείς του, γ) για τους συμμαθητές του και δ) τον υπόλοιπο κόσμο στην Κύπρο;
3. Γιατί το θρανίο του Παλληκαρίδη είναι αδειανό, αλλά παντοτινά γεμάτο; Πώς το καταλαβαίνεις;

Ποιητής ο Παλληκαρίδης! Έγραψε ποιήματα πολλά: για την πατρίδα, για την Ελλάδα, για τα λουλούδια, για τα κορίτσια που αγαπούσε! Ωρα να γνωρίσεις αποσπάσματα από δικά του ποιήματα. Αρκετά από αυτά μελοποιήθηκαν και τα τραγουδάμε σήμερα, χωρίς να γνωρίζουμε ότι είναι δικά του! Θα ακούσεις κάποια από αυτά, εάν πατήσεις με ποντίκι πάνω στους στίχους... Ποιο/α προτιμάς και γιατί; Συζήτησε με κάποιον δικό σου το νόημα...

Αγγελούδι δεν είναι,
μ' αγγελούδι όμως
μοιάζει,
μια μικρή μπεμπεκούλα,
δέστε πώς με κοιτάζει!

Θα πάρω μian ανηφοριά
θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια
που παν' στη λευτεριά!

Όλη η φύση κοιμάται
Τη ναρκώνει το κρύο,
Και 'γω φεύγω λαλώντας
Το στερνό μου αντίο.

Και τη μάνα φιλώντας
Τη κοιτάζω να κλαίει
«Μάνα μην κλαις» της λέω
«Μάνα μην κλαις και
Κλαίω»...

Στην όμορφη πατρίδα μου
βαριά κτυπά η καμπάνα.
Κλαίει η μάνα το παιδί
και το παιδί τη μάνα.

Την όμορφη πατρίδα μου
πόδι βαρύ πατάει.
Και η καρδιά μας λαχταρά
της λευτεριάς τη μέρα.

Το χαίρε, ω χαίρε, λευτεριά
να πούμε και δω πέρα.

Των αθανάτων το κρασί,
το 'βρετε εσείς και πίνετε.
Ζωή σε σας ο θάνατος
κι αθάνατοι θα μείνετε!

Την Ελλάδα αγαπώ, αλλά και
εσένα, με έναν έρωτα μεγάλο,
αληθινό.

Τα γαλάζια σου τα μάτια τα
θλιμμένα, τον καθάριο της
θυμίζουν ουρανό

Τώρα κι αν εχειμώνιασε-
είναι ζεστή η ψυχή μας –και
μέσα μας ειν' όλο φως, γιατί
γεννήθηκε ο Χριστός, του
κόσμου ο Λυτρωτής...

Πατέρα μου οι φυλακές
απόψε με καλούνε,
τα σίδερά τους τα βαριά,
τ' ακούω που κτυπούν, σαν να
με πνίξουν θέλουνε και όλο με
ζητούνε, και νιώθω κρύο,
μοναξιά, εμένα να τρυπούν...

Δημιουργική Εργασία

Γίνε κι εσύ ποιητής σαν τον Παλληκαρίδη και γράψε ένα δικό σου ποίημα! Έμπνευση μπορεί να αποτελέσει οτιδήποτε: αυτό που βλέπεις από το παράθυρο του σπιτιού σου, κάτι που νιώθεις, κάτι που αγαπάς, κάτι που επιθυμείς!

